

Nikodém Edit
nikodem@t-email.hu

AZ ANYAGI JAVAK MEGÓVÁSÁNAK SZEREPE ÉS HANGSÚLYOSSÁGA A LAKOSSÁGVÉDELMBEN

Absztrakt

A XXI. században egyre inkább jelentkező új típusú kihívások és veszélyforrások nagymértékben fenyegetik létbiztonságunkat és ezzel együtt a létfenntartáshoz szükséges anyagi javakat. Minden állam igyekszik lakosságának és a területén élőknek biztonságát szavatolni, amelynek érdekében számos intézkedés, védelmi tervet, módszert és eszközt sorakoztat fel. Mindamellet, hogy a veszélyhelyzet megelőzésére, elhárítására, valamint annak helyreállítási munkálataira irányuló lakosságvédelmi módszerek és eszközök az ember életét, testi épségét és egészségét hivatottak megóvni, egyre nagyobb hangsúlyt szereződik az anyagi javak megóvására. A szerző rávilágít a lakosságvédelem ezen szegmensének jelenkori fontosságára.

The new type of challenges and threats of the 21st century are greatly menacing our security along with the material goods essential for life. Each nation aims to guarantee the safety of its population and everyone living in the country and to ensure this, several different measures, security strategies, methods and resources are put in place. Apart from the methods and resources aiming the prevention of threats and the reconstruction operations, which intend to protect the life, health and integrity of people, increasing attention is drawn towards the preservation of material goods. The author will present the importance of this section of the public security methods in today's world.

Kulcsszavak: anyagi javak, szükséglet, védelem, megelőzés ~ material goods, material needs, defence, prevention

BEVEZETÉS

A lakosságvédelem szó hallatán sokakban az emberi élet megóvása és annak védelme köré épülő fogalomrendszer jut eszébe, amely magától értetődő. Már ősidők óta fontos szempont volt az embernek, hogy veszélyhelyzetben minden eszközzel védje életét, testi épségét, valamint menekítse és óvja azokat a tényezőket, amelyek a túlélést biztosítják számára, vagyis a létfenntartását biztosító anyagi javakat. A XXI. században, egy felgyorsult, energiaközpontú, termelés- és gazdaságorientált világban egyre kevesebb hangsúlyt fektetünk természeti erőforrásaink megóvására és ebből adódóan saját magunk biztonságára. A legtöbb esetben a katasztrófákra és balesetekre nem lehet felkészülni, azonban meg kell valósítani minden olyan lakosságvédelmi intézkedést, előkészületet és tervezést, amellyel bekövetkezés esetén minimálisra csökkenthetők az emberi és anyagi károk. A lakosságvédelem szó hallatán általában az emberi élet megóvása és annak védelme köré épülő fogalomrendszer asszociálunk. Egy esetleges katasztrófát követő időszakban azonban elengedhetetlen fontossággal jelentkezik az olyan anyagi javak védelme, mint például az ivóvíz, vagy az élelmiszerkészletek. Már az őskor óta fontos szempont volt az embernek, hogy vészhelyzetben minden eszközzel védje életét, testi épségét, valamint menekítse és óvja azokat a tényezőket, amelyet a túlélést biztosítják számára, azaz a létfenntartáshoz szükséges anyagi javakat. A lakosságvédelmi feltétel- és feladatrendszer tervezési, szervezési, kiépítési és megvalósítási fázisaiban egységesen kell, hogy megjelenjen az anyagi javak védelme.

ANYAGI JAVAK VÉDELMÉNEK JELENTŐSÉGE

Bármilyen szempontból is vizsgáljuk a biztonság megteremtésének, a megóvás és a védelem megvalósításának, vagy akár a veszélyelhárításnak a kérdését, annak középpontjában legfőképp – mint létünket meghatározó tényező és mint mindezek célkitűzésének iránya – az emberi élet áll. Azonban az emberi élet nem lenne fenntartható az olyan alapvető létszükségletek nélkül, mint az ivóvíz, az élelmiszer, gyógyszerkészletek, állatállomány stb. Éppen ezért az emberi élet és az azt biztosító anyagi javak között, a defenzíva szempontjából nem szabhatunk éles határvonalat. Természetes dolog, hogy maga az élet, mint a létezés az, amelyhez az Alkotmányos jogrend is az alapvető emberi jogokat társítja:

„Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”¹

Ugyanakkor az Alkotmány közvetlen ez után arról is rendelkezik:

„Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.”²

A fentiekben taglalt biztonságról, mint fogalomról kijelenthető, hogy egy komplex és nehezen körülhatárolható meghatározás, mivel számos értelmezésben definiálható és számos körülménytől tehető függővé. Ennek fajtáit a korábbi fejezetben foglaltak miatt itt nem részletezzük, azonban kijelenthető, hogy létezik a biztonságnak és a biztonságérzetnek egy, az emberi létszükségletek kielégítésére vonatkozó értelmezése. Ennek szemléltetésére vegyük alapul Abraham Maslow amerikai pszichológus munkásságát, aki a pszichológia területén elért tudományos eredményeivel és legfőképp az emberi szükségletek hierachiájának modelljével (Maslow-piramis) írta be magát a történelembe. Az 1943. és 1954. között kidolgozott modelljében a már említett – az ember érzetében jelentkező – biztonság fogalmát

¹ Magyarország Alaptörvénye. II. cikk (1) Magyar Közlöny, 2011. évi 43. szám.

² Magyarország Alaptörvénye. IV. cikk (1) Magyar Közlöny, 2011. évi 43. szám.

és a biztonság megteremtésének igényét megelőzi az alapvető élettani szükségletek kielégítése és az arra vonatkoztatott igény, amely e feltevésben minden más előtt, az első helyet érdemelte ki magának.

Az
önmegvalósítás
szükséglete

Az elismerés iránti szükséglet
(önbecsülés, elismertség, státusz)

Szociális szükségletek (összetartozás, szeretet)

A biztonság iránti szükséglet (biztonság, védelem)

Alapvető élettani szükségletek (éhség, szomjúság)

A fenti modellből is kitűnik, hogy a biztonság elérésének szükséges feltétele az alapvető létszükségletek, jelen esetünkben az anyagi javak megléte, megteremtése és egyben megóvása. Ebből adódóan, ha az életre és a hozzá kapcsolódó anyagi javakra irányuló védelmet és biztonságot vizsgáljuk, egyfajta ekvivalenciához jutunk. Mélyebben belegondolva számos olyan érv sorakoztatható fel az említett tézissel szemben, vagy mellette, amelynek eredményeképp a prioritás mérlegének nyelve a legtöbb esetben egyenlőséget mutat az anyagi javak megóvása és az emberi élet megóvásának fontossága között. Ha tüzetesebben megnézzük a legtöbb jogszabály, törvény és rendelet a szóban forgó kifejezést, minden esetben „az élet és anyagi javak védelme” szókapcsolatként alkalmazza, sőt a polgári védelem meghatározás alatt tágabb értelemben a lakosság és az anyagi javak védelmét kell érteni. Mindezek megerősítik és alátámasztják a két determináns elválaszthatatlanságát.[1]

Ebből adódóan találtam fontosnak megvizsgálni kifejezetten az anyagi javak védelmére vonatkozó lakosságvédelmi módszereket, intézkedéseket és a lehetséges fejlesztési irányokat, amelyek eredményét az alábbiakban részletezem.

ANYAGI JAVAK ÉS AZOK VÉDELME ÉS MEGHATÁROZÁSA, RENDELTETÉSE

Az anyagi javak definiálására többféle meghatározás lehetséges:

„Létfenntartáshoz szükséges anyagi javak: a lakosság alapvető ellátását és életfeltételeit biztosító anyagok, eszközök, rendszerek és készletek összessége, különösen az ivóvíz-, az élelmiszer-, a takarmány-, a gyógyszerkészletek és a haszonállatok.” [2]³ Egy másfajta megközelítésben „a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen anyagi javak fogalma alatt az élelmiszer-, ivóvíz-, vetőmag-, takarmány és szaporítóanyag-készleteket, az állatállományt, valamint a gyógy- és kötszereket értjük.” [3]⁴

Részletesen és tételesen megvizsgálva az anyagi javak védelmének az alábbi alapvető területeit különböztetjük meg:

- a létfenntartáshoz szükséges élelmiszer és ivóvízkészletek védelme
- mezőgazdasági létesítmények, az állatállomány és a növényzet védelme
- takarmány és vetőmagkészletek védelme
- ipari létesítmények, berendezések, gépek védelme
- energiaforrások-, hálózatok, nyersanyagok védelme
- gyógy- és kötszerek védelme
- egészségügyi felszerelések, gépek, eszközök védelme

---

3 1.§ 27. pontja
4 58.o.

- pótolhatatlan kulturális értékek, műkincsek védelme
- a tűzvédelem feltételeinek megszervezése és megvalósítása
- közművek, út- és vasútvonalak, közlekedési csomópontok védelme
- műtárgyak, műkincsek védelme

Az anyagi javak védelmét deklarálja minden olyan védelmi elv, módszer, tevékenység, amelyet a létfontosságú, valamint az ország számára fontos ipari, mezőgazdasági és kulturális értékek és egyéb anyagi javak védelme érdekében alkalmaznak egy esetleges fegyveres összeütközés, vagy különböző katasztrófák esetén. Az anyagi javak védelmének célja, hogy garantálja a létfenntartáshoz és az állam működőképességének biztosításához szükséges létesítmények, közművek, erőforrások és értékek biztonságát.[4]⁵ Az anyagi javak védelmének, mint minden más lakosságvédelmi módszernek is az alapja a komplexitásban mutatkozik meg. Más védelmi eljárásokat, feladatokat magában ötvöző védelmi módszer van szó, amelynek összetettségéről a ma is hatályban lévő 2/1998. (I. 12.) számú, a földművelésügyi ágazat polgári védelmi feladatairól szóló FM rendelet az alábbiakban árulkodik:

„Az anyagi javak rbv. védelme kiterjed a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, a vadgazdálkodás és halászat, az erdőgazdálkodás az elsődleges faipari termelés, az ezekhez kapcsolódó szolgáltatás, kutatás és fejlesztés, a mezőgazdasági termékforgalom, az agrár-környezetgazdálkodás, a növényegészségügy, az állategészségügy és élelmiszer-ellenőrzés területére és résztvevőire.”[5]⁶

„A szabályozás célja, hogy az élelmiszer, a mezőgazdasági termények, a takarmánykészletek, az állatállomány, a vadállomány, a faállomány, a szaporítóanyagok, ágazati termelő eszközök (a továbbiakban: ágazati anyagi javak) termelése, előállítása, tartása, tárolása, csomagolása, szállítása, elosztása és mentése, továbbá a termőtalaj védelme megfelelő módon és körülmények között valósuljon meg.”⁷

Korábban számos, e témában készült tanulmányban, illetve törvényi jogszabályokban és rendelkezésekben, az anyagi javak védelmét kizárólag RBV (Radioaktív, Biológiai, Vegyi) védelem alatt taglalták, azonban a mára megjelent újfajta kihívások és veszélyforrások, a bekövetkezett ipari és természeti katasztrófák, viszonylag új szemléletmódba helyezték a lakosságvédelem e módszerét, így kissé háttérbe szorítva annak RBV szóhasználatát, amelyet manapság leginkább a terrorizmus és a tömegpusztító fegyverek elleni védelem kifejezése váltott fel. Mindez az anyagi javak védelmének célján és rendeltetésén mit sem változtat. E terület kihívásai, céljai igen szerteágazó feladatot és tevékenységet követelnek meg, amelyet a veszélyeztetettség függvényében térben és időben differenciáltan kell megvalósítani.

Az anyagi javak védelmének célja:

- A létfenntartáshoz és az állam működőképességének biztosításához szükséges létesítmények, közművek, erőforrások és értékek összességének védelme.
- Az élet fenntartásához elengedhetetlenül szükséges anyagi javak (víz, élelmiszer stb.) a lehető legkisebb mértékben sérüljenek.
- Az ország számára fontos, valamint az élet újraindításához elengedhetetlen értékek, anyagi javak védelme a lehető leghatékonyabban valósuljon meg.
- A lehető legkisebb ráfordítással valósuljon meg mind a szükséges, mind az elégséges védelmi szint.
- Ki kell alakítani egy olyan komplex védelmi rendszert, amely minden esetben a veszélyeztetettség függvényében, differenciáltan kivitelezhető.

⁵ 55-73. old.

⁶ 4. § (1)

⁷ 4. § (2)

AZ ANYAGI JAVAK VÉDELMÉNEK FELADATAI

Az anyagi javak védelmének keretén belül jelentkező feladatokat, valamint az elvégzendő feladatok jellegét nagymértékben befolyásolja a veszélyeztetettség formája. Ennek tükrében az alábbi kategóriákat különböztetjük meg:

- Fegyveres összeütközés, vagy konfliktus (rombolás) elleni defenzív intézkedések
- Radiológiai, biológiai és vegyi szennyezés elleni védelem
- Természeti katasztrófák (árvizek, földrengések, kártevők stb.) elleni védelem
- Tűz elleni védelem

Az anyagi javak védelmét befolyásoló tényezők:

1. Fontos befolyásoló tényezőként említhető a megóvásra szánt anyagi javak *fajtája és típusa*. Ezek vonatkoznak a növényekre, terményekre, háziállatokra, élelmiszerekre, ipari üzemekre, raktárakra, közművekre, energia rendszerekre stb.
2. Az anyagi javak optimális *elhelyezési formái, módozatai*. Ez esetben tisztázni kell, hogy nyílt terepen, zárt térben, fényes, vagy fénymentes, fűtött, vagy fűtetlen, esetleg légkondicionált helyen célszerű ennek megvalósítása.
3. Számolni kell a *veszélyforrás jellegével*, továbbá a *várható káros hatások* formájával, típusával, mértékével. Efféle tényezők lehetnek a különböző vegyi, vagy radiológiai szennyeződések, biológiai kártevők, növények és állatok pusztulása, kis- közepes-, nagy terjedelmű károsodás stb.
4. E felsorolásban meghatározó tényezőként szerepel a védekezéshez *rendelkezésre álló idő*, valamint *feltételrendszer*. Az előbbi esetében a felkészüléshez, továbbá a beavatkozás megkezdéséhez felhasználható időmennyiséget, utóbbi esetében pedig a személyi, anyagi és technikai feltételeket kell érteni.
5. Legvégső tényezőként kell megemlíteni a megvalósítani kívánt védekezési elvet és módszert, valamint annak fajtáját és típusát. Fontos szempont, a védekezés megvalósításának időintervalluma, valamint az, hogy önálló védekezéstről, vagy esetlegesen egy folyamat részét képező védekezéstről van szó.

A fentiekben leírt lakosságvédelmi módszerek mellett a védelemnek léteznek olyan kiegészítő tényezői, amelyek az alapvető védelmi módozatok alkalmazásának hatékonyságát növelik. Ezen tényezők közé sorolható:

- a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak *megelőző védelmének* tervezése, valamint a fontos vagyontárgyak és a kulturális javak védelmére való felkészítés
- anyagi javak ellenőrzése
- anyagi javak mentesítése

ANYAGI JAVAK MEGELŐZŐ VÉDELME

Egy bekövetkezett veszélyhelyzet esetén oly mértékű káros hatású szennyeződés érheti az élelmiszergazdaságok területét (legyen az növénytermesztés, vagy feldolgozóipar), a tárolt, illetve elosztásra váró készleteket, hogy fogyasztható, szennyeződésmentes élelmiszer híján a lakosság létfenntartási válságba kerülhet. Mindezek tükrében a veszély elhárítása, a veszteségek csökkentése és a minőségi károsodások elkerülése érdekében szükségszerű biztosítani az alapvető anyagi javak megelőző védelmét.[6]⁸

A védelem eme stádiumában jelentkező feladat, hogy a rendelkezésünkre álló eszközöket és módszereket felhasználva, igyekezzünk távol tartani létfenntartási javainkat (főképp az ivóvizet, élelmiszert, gyógyszereket stb.) a jelentkező káros hatásoktól. Ebben a preventív

---

8 94.o.

védekezési metódusban az építészeti és technológiai megoldásoknak meg kell felelniük az adott követelményeknek. Ez alatt kell érteni többek között a javak előállítását, tárolását, szállítását. Továbbá az anyagi javak megelőző védelméről beszélünk abban az esetben, amikor összegezzük azokat a követelményeket, előírásokat, rendszabályokat, módszereket, valamint műszaki-technikai feltételeket, amelyek a túlélés feltételeit biztosító anyagi javak megóvásának tervezésére, szervezésére és megvalósítására irányulnak.

A megelőzés legfőbb célját képezi az állami élet fenntartásának, valamint a termelés folyamatosságának biztosítása az ország lakosságának lehető legkisebb veszélyeztetése mellett.

A létfenntartási javak megelőző védelme magába foglalja a termesztéssel, előállítással, feldolgozással, csomagolással, szállítással, illetve tárolással kapcsolatos műszaki-, technikai-, tervezési-, telepítési-, kivitelezési követelményeket, előírásokat, a nyersanyagok, félkész- és késztermékek megelőző védelmi követelményeit, előírásait, végrehajtási módszereit, az ellenőrzés és mentesítés követelményeit, előírásait, normáit és módszereit, amelyek alkalmazásával veszélyhelyzet esetén is megfelelő minőségű, fogyasztható termékeket lehet biztosítani. Ennek keretében kell a létfenntartási javak termesztésére, termelésére, gyártásközi szállításra és elosztásra vonatkozó laboratóriumi, valamint helyszínen elvégzett vegyi-sugárellenőrzésével, biológiai vizsgálatával összefüggő tervezést előkészíteni. További tervezést kell végrehajtani a szennyeződött készletek mentesítéséhez szükséges berendezések, gépek, technológiák biztosítására. Megelőző védelem megvalósítására az alábbi követelmények betartása javasolt:

Növénytermesztés esetén még békeidőszakban kell tervet készíteni a gabonafélék, takarmánynövények, gyümölcsök betakarítására, a betakarított termények szennyeződés elleni védelmére (vermeléssel, silóházzal, tárházzal, magtárral és mindezek pormentes lezárásával)

Élelmiszeriparban szintén békeidőszakban kell tervet készíteni a nyersanyagok, félkész- és késztermékek szennyeződés elleni védelméről, különleges (szennyeződésmentes) gyártási technológiákról, a termelő berendezések szennyeződés elleni védelméről, az üzem pormentes lezárásának lehetőségéről, a felhasznált víz műszaki-technikai védelméről. Az ágazati szinten működő élelmiszeripar és az élelmiszeripari gazdaságok érdemelték ki az anyagi javak megelőző védelmének legfőbb jelentőségét. Ez abból adódik, hogy az ágazat védelme kiterjed magára az üzemre, továbbá az alap- és nyersanyagokra, késztermékekre, termelőeszközökre, gépekre, technológiai műveletekre stb.

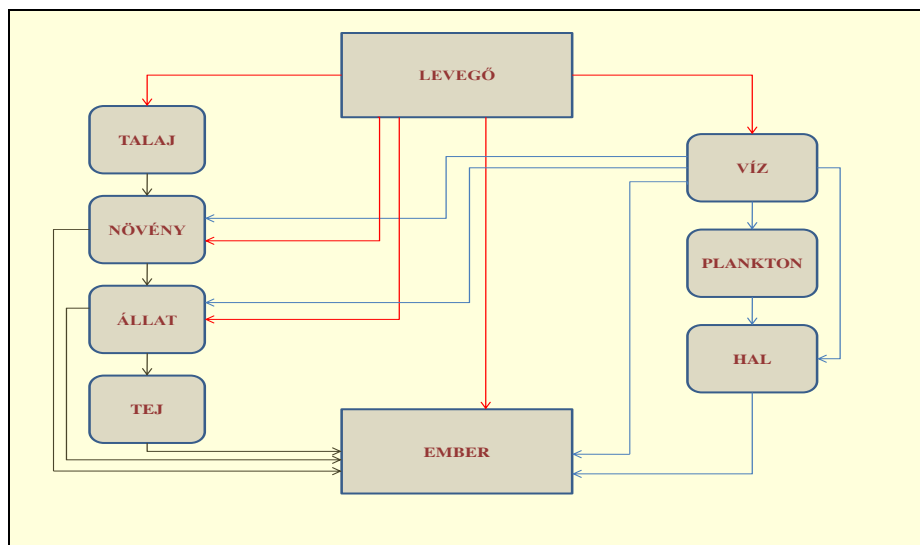
Kereskedelmi ágazatban békeidőszaki terv keretein belül kell megvalósítani a tárolt készletek védelmét, a kereskedelmi és vendéglátó bázisok készleteinek, berendezéseinek védelmét. Ezt általában a raktárak nyílászáróinak e célra való kialakításával, szellőztető berendezéssel, hermetizálással, letakarással és egyéb különleges technika bevezetésével valósítják meg.

Ivóvíz védelmének fontosságát tükrözi, hogy kizárólag a fogyasztásra alkalmas, tiszta, jó minőségű ivóvíz biztosítja az életben maradás alapvető feltételeit. Az ember mellett az állatállománynak ugyanúgy létszükséglete az ivóvíz. A mezőgazdaságban, annak növénytermesztő ágazatában sem közömbös a víz tisztaságának preferáltsága, mivel eme ágazatban rendkívül nagy vízmennyiséget használnak fel. Békés körülmények között is a felszíni, talaj-, mélységbeli és csapadékvíz sokféle mérgező-, fertőző- és szennyezőanyagot tartalmazhat. A csapadékvíz számos szennyező, fertőző anyagot tartalmazhat, mivel az esőcseppek kimossák a levegőből a szennyező anyagokat. A vízbázisvédelem célja, olyan környezetvédelmi – megelőző – intézkedések megtétele, amelynek legfőbb célja, hogy a felszínen minél kevesebb veszélyes szennyező anyag keletkezzen. A már felszín alá került a szennyeződés érdekében olyan ellenőrző rendszer üzemeltetése szükséges, amely előrejelzést és figyelmeztetést ad a szennyezés létrejöttére és ezzel meg lehet tenni a megfelelő üzemelési intézkedéseket.

Állat- és vadállomány megelőző védelme az ivó- és használati vízkészletek megelőző védelme mellett nagy jelentőséggel bír, mivel a túlélést biztosító élelmiszerek jelentős hányada állati eredetű alapanyagból készül. Esetleges veszélyhelyzet esetén az „élő élelmiszer tartalék” jelentősen csökkenhet, amely katasztrofális méreteket öltve egyfajta túlélési válságot is előidézhet. Az állatállomány megelőző védelmének megvalósítása során biztosítani kell az állattartó létesítmények védőképességét decentralizálással, távolsági védelem elvének és módszerének alkalmazásával, valamint különböző műszaki-technikai alkalmazással. Minden állattartási épületben védett körülmények között vizet és takarmányt kell tartalékolni.

Nyers-, alap- és segédanyagok megelőző védelme alá soroljuk a hús- és baromfiiparban, tejiparban, sütőiparban, malom- és növényolajiparban, hűtőiparban, cukoriparban, jelentkező megelőző tevékenységek összességét.[7]⁹

A veszélyeztetett területen élő lakosság, valamint az egyéni gazdaságok esetében lehetőség adódik a felkészülésre, valamint a védelmi módszerek öntevékeny módon való elvégzésére. Gazdálkodó szervezetek vonatkozásában a megelőző védekezéssel összefüggő tervezést és kivitelezést az illetékes polgári védelmi szerv vezetője irányítja. A jogszabály minderről a következőképp rendelkezik: „Az ágazati anyagi javak rbv. megelőző védelme érdekében az előállítás, a feldolgozás, a tartás, a raktározás, a csomagolás, a szállítás technológiáinál biztosítani kell a rendszer zártságát, szükség esetén a zártság utólagos kialakításának előfeltételét, továbbá az rbv. ellenőrzés és mentesítés lehetőségének megteremtését. Az anyagi javak rbv. védelmi műszaki-technikai követelményeit a létesítmények kijelölése, tervezése, rekonstrukciója, a technológiai rendszer módosítása, a higiénés előírások meghatározása során a különböző szintű szakhatósági és hatósági előírásokban folyamatosan érvényre kell juttatni.” [5]¹⁰

1. ábra. A sugárszennyeződés alakulása a táplálkozási láncolatban. Készítette a szerző.

Forrás: [7]¹¹

Megállapítható annak ténye, hogy az anyagi javak megelőző védelmére vonatkozó műszaki intézkedések és elvek kidolgozását országos szinten kell elkezdni. A végrehajtás során pedig a fő irányoknak megfelelően fokozatosan kell kidolgozni a helyi feladatokat, amelyek később egy komplex országos terv részét képezik majd. [7]¹²

9 94.-143. o.

10 4. § (5)- (6)

11 97. o.

12 13. o.

ANYAGI JAVAK ELLENŐRZÉSE

Szükséges az adott termékeket, javakat egyfajta helyszíni, illetve laboratóriumi vizsgálat alá vetni, annak érdekében, hogy megállapítható legyen annak fogyaszthatósága (további felhasználhatósága), bizonyos mentesítésre való lehetősége (fertőtlenítés), vagy adott esetben megsemmisítése. Az ellenőrzés kiterjed a termelésben és technológiában felhasznált, valamint a háztartások és az azt körülvevő anyagi javak mintavételezésére és laborvizsgálataira. Példaként említve, egy nukleáris veszélyhelyzetben a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen javakat speciális laboratóriumi ellenőrzésnek kell alávetni, ahol kiértékelhető és megállapítható a termék fogyaszthatósága. A vizsgálat eredménye egy olyan mutató, amely az élelmiszerben, vagy az ivóvízben lévő radioaktív anyagok jelenlétét, továbbá azok mennyiségét, ezáltal veszélyességét tükrözi. A kapott eredményt összevetik a vizsgált termék eleve adott fogyaszthatósági mutatóival. Ezzel kiderítve azt, hogy érte-e káros hatás a vizsgált anyagot. Amennyiben igen, választ adhat arra is, hogy adott esetben mentesíthető-e a vizsgált termék, vagy a szennyezettség olyan mértékű, hogy fogyasztásra nem alkalmas, vagyis meg kell semmisíteni.[8]

„Az anyagi javak rbv. ellenőrzési feladatait a megyei (fővárosi) Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomások (a továbbiakban: ÁÉEÁ), a Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomások (a továbbiakban: NTÁ), továbbá egyéb bevont és hatósági jogkörrel ellátott iparági laboratóriumok, intézetek, kutató intézetek gyakorolják. Az ÁÉEÁ és NTÁ hatósági, illetve szakhatósági közreműködése során polgári védelmi feladatokat is ellátnak. A 4. § (2) bekezdésében felsorolt anyagi javak felhasználását, forgalomba hozatalát megelőzően a minőség-ellenőrzést végző hatóságnak rbv. anyagokra folyamatosan monitoring vizsgálatot, a minősített időszakban pedig tételes vizsgálatot kell végeznie, és engedélyt kiadni csak fogyasztásra alkalmas minősítés után szabad.” [5]¹³

KÁROS HATÁSOK ÁLTAL SZENNYEZETT ANYAGI JAVAK MENTESÍTÉSE

Erre akkor kerülhet sor, amikor a vizsgálat alá vetett anyagi javak nem felelnek meg a fogyaszthatósági (felhasználhatósági) normáknak, azonban azok mentesítésére lehetőség van, sőt adott esetben szükséges is. Az anyagi javak szennyeződése, fertőződése esetén szükséges megtenni a kellő mértékű eltávolításra és mentesítésre irányuló intézkedéseket. A mentesítésnek ki kell terjednie a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, a vadgazdálkodás, halászat, erdőgazdálkodás, elsődleges faipari termelés, az ezekhez kapcsolódó szolgáltatás, kutatás és fejlesztés, továbbá a mezőgazdasági termékforgalom, az agrár-környezetgazdálkodás, a növényegészségügy, az állategészségügy és élelmiszer-ellenőrzés területeire és műveleteire.

Az anyagi javak védelmének műszaki feladatai:

- a veszély elhárításával arányos módon, időben fel legyen sorakoztatva minden olyan műszaki technikai eszköz és felszerelés, amely a védekezéshez szükséges
- ún. műszaki számvetéseket kell abszolválni, amelynek eredményeként meghatározható a szükséges erőforrás. Mindezt annak céljából kell tenni, hogy a kialakult veszélyhelyzettel szemben megfelelő erő- és eszközmennyiség legyen felsorakoztatható.
- a műszaki felderítés eredményének tükrében ki kell dolgozni a kialakult veszélyhelyzet elhárításához szükséges legmegfelelőbb védekezési módszert.

---

13 5. § (1)- (2)

- munkaszervezési, javítási és anyagellátási tervet kell kidolgozni a védekezés műszaki munkáira vonatkozóan, valamint meg kell szervezni ezek végrehajtását.
- ki kell jelölni a műszaki védelem munkaterületeit és munkahelyeit, továbbá meg kell teremteni és azon felül folyamatosan biztosítani a műszaki technikai eszközök alkalmazási és üzemeltetési feltételeit.
- Szükségszerű a különböző technikai eszközök együttműködésének megtervezése, megszervezése, valamint mindezek biztosítása
- a műszaki eszközök esetleges részleges, vagy teljes kivonása során a felkészülés mellett el kell készíteni a a végrehajtás ütemtervét, továbbá a jelentkező logisztikai feltételeket biztosítani kell.
- A kulcsfontosságú anyagi javak megóvása és az állampolgár fizikai védelmének biztosítása érdekében – a veszélyeztetettség mértékének megfelelően – kell megtervezni és megszervezni a lakosság és az anyagi javak védelmét.
- A védelmi feladatok ellátását a lehető legrövidebb idő alatt, szervezeten és a legkisebb költséggel kell megvalósítani
- Minden esetben a veszélyeztetettségnek megfelelő mértékben kell alkalmazni a távolsági védelem rendszabályait, valamint az egyéni és kollektív védőeszközöket, felszereléseket, védelmi létesítményeket.[5]

ÖSSZEGZÉS

A lakosság és az anyagi javak védelmének tervezését, szervezését és megvalósítását főbb rendeltetésének megfelelően, szervezeten, a lehető legrövidebb idő alatt, továbbá lehetőségekhez mérten a legkisebb költséggel kell végrehajtani. A veszélyeztetettség mértékének megfelelő és célirányos alkalmazással tehetjük hatékonyabbá az egyéni és a kollektív védelem során használt és igénybe vett védőeszközöket, felszereléseket, védelmi létesítményeket.

Létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme eredendően a lakosság alapvető ellátását és életfeltételeit biztosító anyagokra, eszközökre, rendszerekre és készletek összességére irányult, különösen az ivóvíz-, az élelmiszer-, a takarmány-, a gyógyszerkészletek és a haszonállatok tekintetében. Korábban ezek RBV védelmét jelentette, de napjainkra ez a kör más egyéb javakkal, feladatai más feladatokkal bővült. A rendeltetése az állam működőképességének, továbbá a lakosok életben maradásához szükséges javainak a megóvása.

Alapvető területei a létfenntartáshoz szükséges élelmiszer és ivóvízkészletek, műtárgyak, a mezőgazdasági létesítmények, az állatállomány és a növényzet, a takarmány és vetőmagkészletek, az ipari létesítmények, berendezések, gépek, valamint az energiaforrások-, hálózatok, nyersanyagok gyógyszerek- és kötszerek, egészségügyi felszerelések, gépek, eszközök védelme. Hozzá tartoznak a pótolhatatlan kulturális értékek, műkincsek, a tűzvédelemhez szükséges eszközök, anyagok, gépek, valamint a közművek, út- és vasútvonalak, közlekedési csomópontok védelme.

A védelem a katasztrófák elleni védelemhez hasonlóan megelőző időszakban, a védekezés során folytatott, és a veszélyeztető hatás elmúlását követő időszakban végzett tevékenységekre csoportosítható. A védekezés során az anyagi javak védelme az állapotuk felmérésével, majd a szükséges mentési, mentesítési stb. eljárások alkalmazásával történik. A veszélyeztetettség mértékének megfelelő és célirányos végrehajtásával hatékonyabbá tehetőek az egyéni és a kollektív védelem során használt, valamint igénybe vett védőeszközök, felszerelések, védelmi létesítmények.

Felhasznált irodalom

- [1] Czeglédi László: Minőségmenedzsment – A humánerőforrás minőségi kérdései. 2011. Eszterházy Károly Főiskola
www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_42_minosegmenedzsment_scorm_10/1032_a_humnerforrs_minsgi_krdsei.html Letöltés ideje: 2013. 07. 12.
- [2] 234/2011. (XI.10.) Korm. rendelet A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
- [3] Polgári védelem alapjai – Katasztrófavédelem., Tansegédlet, Kiadó: CEDIT információtechnikai Kft.
- [4] Dr. Tóth Rudolf: A lakosságvédelem aktualitása, helye, szerepe napjaink új kihívásainak tükrében. Polgári Védelmi Szemle V. évfolyam 2. szám (2009.)
- [5] 2/1998. (I.12.) FM rendelet a földművelésügyi ágazat polgári védelmi feladatairól.
- [6] Megelőző műszaki-technikai védelem – A Polgári Védelem Országos Parancsnokságának kiadványa, 1972.
- [7] Megelőző műszaki-technikai védelem /7/- Megelőző RBV védelem /8/- A Polgári Védelem Országos Parancsnokságának kiadványa, 1972.
- [8] Pellérdi Dezső: A polgári védelem és a nukleárisbaleset-elhárítás. (ZMNE)